

POLICY BRIEF 01/2023

Tämä policy brief antaa 3 suositusta Suomen teollisuuden huoltovarmuuden kehittämiseksi sekä yleisellä tasolla että erityisesti tekstiili- ja vaateteollisuuden näkökulmasta.

Globaalit kriisit ovat tuoneet muu-
tospaineita varautumisjärjestelmälle
ja huoltovarmuudelle. Myös talou-
den reunaehdot on otettava huo-
mioon, jotta toiminta olisi tehokasta.

Resilientti yhteiskunta säilyttää
toimintakykynsä myös poikkeuso-
loissa: se reagoi kriiseihin ketterästi
ja palautuu niistä nopeasti.

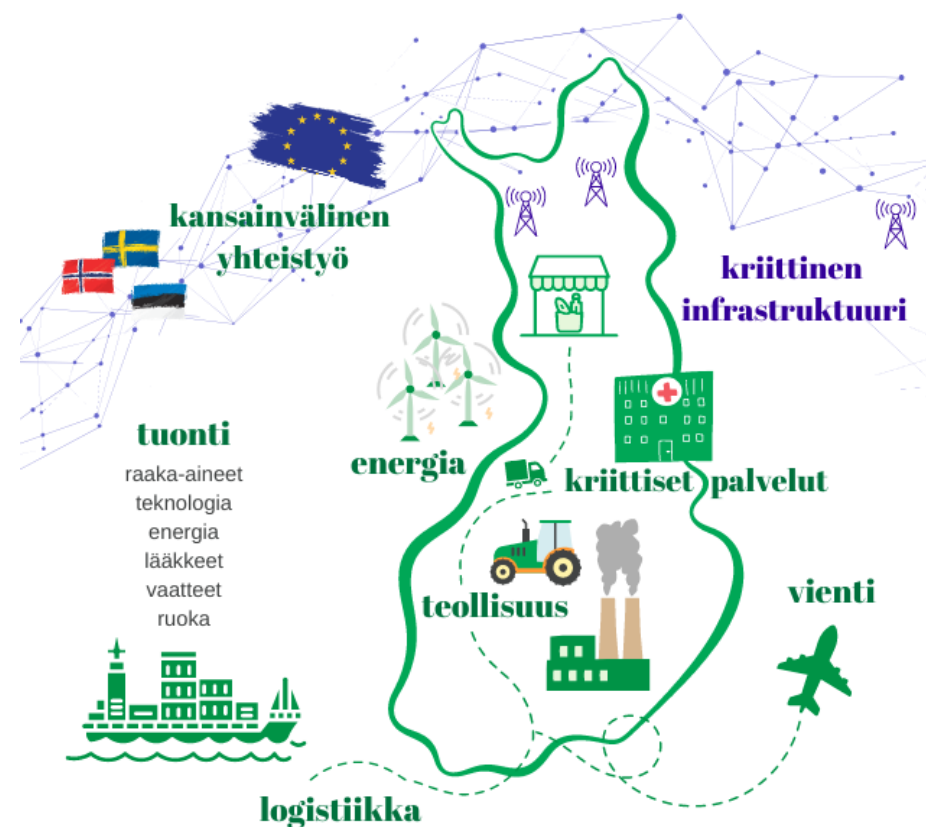
Pellervon taloustutkimus PTT teki
selvityksen yhteistyössä Suomen
Tekstiili&Muoti -yhdistyksen kanssa.

Huoltovarmuuden vahvistaminen vaatii yhteistyötä sekä kannustimia yrityksille ja julkisille toimijoille

Viime vuosien kriisit – pan-
demia ja Ukrainan sota – ovat
osoittaneet resilientin yhteis-
kunnan tärkeyden. Kyky rea-
goida, sopeutua ja palautua
yllättävistä häiriöistä korostuu,
sillä modernissa yhteiskunnassa
uusia uhkia syntyy kiihtyvään
tahtiin ja varautumisen tarve
on jatkuvassa murroksessa.

Vaikka kansainvälinen kiin-
nostus varautumista kohtaan
on lisääntynyt, suomalainen
huoltovarmuusjärjestelmä on
edelleen ainutlaatuinen.

Huoltovarmuudella tarkoitetaan
yhteiskunnan taloudellista va-
rautumista. Elinkeinoelämän ja
julkisen sektorin tiivis yhteistyö
on perinteisesti ollut huoltovar-
muustoiminnan kulmakivi, mutta

Kuva 1 Huoltovarmuuden keskeiset tekijät.

teollisuuden huoltovarmuus on silti lähes täysin markkinoiden varassa. Materiaalisella varautumisella voidaan luoda puskureita lyhytaikaisten kriisien varalle, mutta pitkittyvässä kriisitilanteessa myös kotimaisen teollisuuden on pystyttävä vastaamaan kriittisten tuotteiden kysyntään. Teollisuuden huoltovarmuus on kriittisen tuotantokapasiteetin ylläpitämistä ja kykyä skaalata sitä tarpeen vaatiessa.

Suositus 1: Huoltovarmuuskriittiset tuotteet on määriteltävä, ja keskeisille toimijoille on luotava kannustimia huoltovarmuuden ylläpitämiseen

Viime vuosien tapahtumat ovat korostaneet, että yhteiskunnalta vaaditaan kriisitilanteessa nopeaa reagointikykyä. Selkeät rakenteet ja ennakoiva valmiussuunnittelu parantavat yhteiskunnan kykyä vastata nopeisiin muutoksiin. Teollisuuden huoltovarmuuden kannalta yksi keskeinen toimenpide on määritellä toimialakohtaisesti yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittiset tuotteet ja vaatimus niiden kotimaiselle tuotantokapasiteetille. Potentiaalisten toimittajien ja tuotantokapasiteetin seuraaminen on otettava toimialakohtaisen valmiussuunnittelun keskiöön.

Koska huoltovarmuuden kannalta optimaaliset valinnat eivät välttämättä maksimoi yksittäisten

raaka-aineiden valmistus

kuitutuotanto

**langan, kankaan
tai neuloksen valmistus**

leikkaus ja ompelu

logistiikka

myynti ja markkinointi

kierrätys ja uusiokäyttö

suurin
taloudellinen &
riski

suurin
vastuullisuus-
riski

suurin
operatiivinen
riski

Kuva 2 Missä tekstiiliarvoketjujen vaiheessa riskit ovat suurimmat selvitykseen osallistuneiden yritysten mielestä?

toimijoiden hyötyä, markkinatalouden toimijoille on luotava kannustimia, jos ne halutaan osallistaa varautumistoimintaan ja huoltovarmuuden ylläpitämiseen. Yritysten ei voida olettaa ylläpitävän kriittisten tuotteiden tuotantokykyä omaehtoisesti, mikäli markkinakysyntä ei motivoi siihen.

Kannustimia tarvitaan myös julkisella sektorilla. Esimerkiksi julkiset hankintayksiköt maksimoivat ensisijaisesti omaa etuaan, minkä vuoksi muut kri-

teerit saattavat mennä yksittäisissä hankinnoissa yhteisten huoltovarmuustavoitteiden edelle. Tekstiilialan yritykset toivovat elinkeinoelämän ja julkisen sektorin väliseen huoltovarmuusyhteistyöhön selkeämpiä rakenteita ja toimintamalleja. Yritysten pitää tietää, mitä niiltä odotetaan poikkeusoloissa. Tekstiilialan yritykset kokevat puolustussektorilla käytettävän valmiussuunnittelumallin hyväksi ja toivovat, että siitä otettaisiin mallia myös muilla sektoreilla.

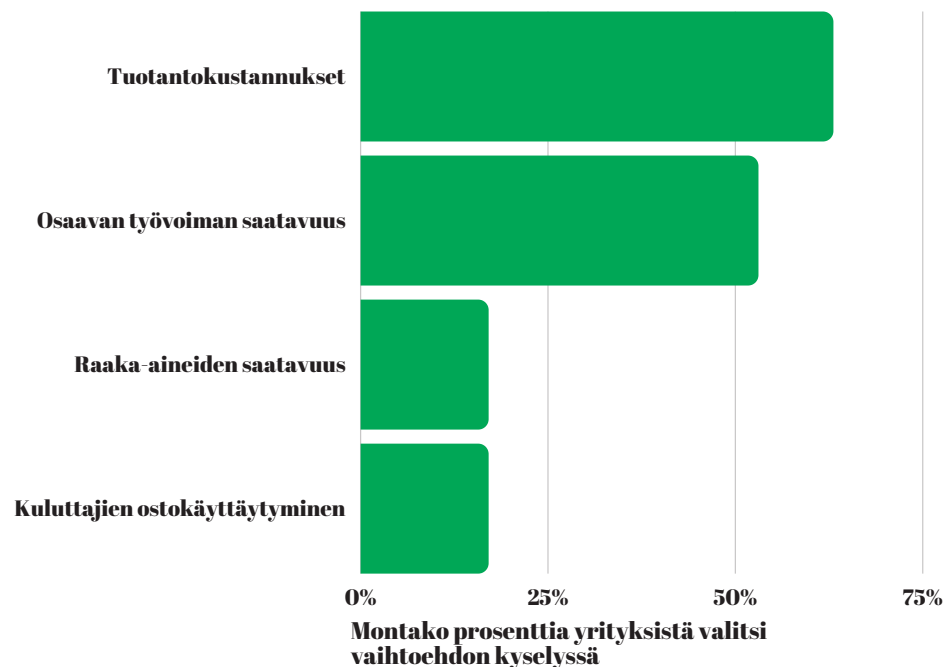
Suositus 2: Koko tuotantoketjun huolto- varmuutta pitää pystyä mittaamaan

Valmiussuunnittelussa on minimoitava kriittisten tuotantoketjujen riskejä huomioiden erityisesti tuotteet ja tuotantopanokset, joiden suhteen ollaan kansainvälisten markkinoiden varassa. Valmistusmaa ei takaa resilienssiä, sillä myös suomalainen tuotanto voi olla herkkä kansainvälisten markkinoiden häiriöille tuotantopanosriippuvuuden vuoksi.

Yritysten mukaan sekä tekstiiliketjun suurimmat taloudelliset riskit että suurimmat vastuullisuusriskit ovat raaka-aineiden valmistuksessa. Suurimmat operatiiviset riskit ovat puolestaan leikkaamisessa ja ompelussa.

Tällä hetkellä tuotannon tai tuotteen huoltovarmuudelle ei ole olemassa selkeää mittaristoa, mutta sellainen tarvitaan. Mittarin pitäisi pystyä arvioimaan huoltovarmuuteen vaikuttavia tekijöitä koko tuotantoketjun laajuudessa aina raaka-ainehankinnasta lopputuotteeseen saakka. Mittarin pitäisi huomioida ainakin tuotannon pullonkaulat ja toimitusvarmuus erilaisten häiriöiden aikana.

Huoltovarmuutta kuvaavat mittarit ja kriittisten tuotteiden listaus mahdollistavat huoltovarmuuden huomisen julkisissa hankinnoissa. On kuitenkin arvioitava kriittisesti, mitkä hankinnat ovat huolto-

Kuva 3 Tekstiili- ja vaatealan yritysten tunnistamat neljä keskeisintä haastetta kotimaisen tuotannon kasvattamiselle.

varmuuden kannalta oleellisia ja miten tehokkaasti hankinnoilla pystytään vaikuttamaan huoltovarmuuden kannalta kriittisen teollisuuden jatkuvuuteen.

Pidempiaikaisilla kumppanuuksilla ja hankintasopimuksilla pystytään todennäköisesti parantamaan kriittisen tuotannon jatkuvuutta enemmän kuin yksittäisillä pienhankinnoilla, mutta toisaalta niiden vuoksi saatetaan menettää kilpailun hyötyjä ja tehokkuutta. Kriittisten tuotteiden kohdalla jatkuva

vuoropuhelu ja jopa tuotekehitystason yhteistyö toimittajien ja hankkijoiden välillä on tärkeää, jotta yritykset pystyvät vastaamaan loppukäyttäjien tarpeisiin ja pitämään kriittisen tuotantokyvyn ajan tasalla.

Poikkeusolojen hankintakäytänteisiin tarvitaan joustoja parantamaan sekä yritysten että hankkijoiden reagointikykyä.

Suositus 3: Tekstiilialan huoltovarmuutta voidaan parantaa vahvistamalla kotimaisia arvoketjuja ja vähentämällä kansainvälisiä riippuvuuksia

Kotimaista tuotantokapasiteettia vahvistamalla voidaan parantaa kriittisten tuotteiden huoltovarmuutta, kunhan tuotantoketjut eivät tukeudu voimakkaasti ulkomaisiin tuotantopanoksiin. Suomen kaltaisesta pienestä avotaloudesta on vaikeaa löytää täysin kotimaista arvoketjua, sillä käytännössä aina osa tuotantopanoksista on peräisin ulkomailta. Monilla teollisuuden aloilla riippuvuuksien täydellinen katkaiseminen on mahdotonta, mutta niiden riskejä voidaan hallita hyvällä valmiussuun-

nittelulla ja jatkuvuudenhallinnalla. Koronapandemia osoitti, kuinka nopeasti kansainväliset tuotantoketjut voivat hajota riskien realisoiduttua.

Vahvistamalla kotimaisia arvoketjuja voidaan saavuttaa positiivisia työllisyysvaikutuksia, ja korkeammat tuotantokustannukset voivat kansantalouden näkökulmasta kompensoitua osittain esimerkiksi verotuottojen kautta. Nykyisellä panosrakenteella tekstiili- ja vaateollisuuden tuottama arvonlisä kasvaa kokonaisuudessaan noin 0,6 miljoonaa euroa, kun toimialan tuotos kasvaa miljoonalla eurolla. Esimerkiksi suorat palkan- saajakorvaukset kasvaisivat tällöin 0,25 miljoonaa euroa ja välilliset vaikutukset noin 0,12 miljoonaa euroa suhteessa yhden miljoonan euron lisäykseen tuotoksessa. Kotimaisen tuotantokapasiteetin li-

sääminen ei kuitenkaan paranna huoltovarmuutta, jos kriittisten tuotantoketjujen muissa vaiheissa tukeudutaan vahvasti ulkomaisiin tuotantopanoksiin.

Suomalaisen tekstiiliteollisuuden on pystyttävä vastaamaan tuotannon osaajapulaan ja kustannuskilpailukyvyn ongelmiin (Kuva 3). Ratkaisuja voi löytyä esimerkiksi automatisaatiosta, mikä vaatii teknologisen kehityksen saralla yhteistyötä muiden teollisuuden sektorien kanssa. Taloudellisen tehokkuuden ja tuotannon kilpailukyvyn näkökulmasta eurooppalaisen tekstiiliketjun kehittäminen on kenties realistisempi tavoite kuin toimialan täyden kotimaisuuden tavoittelu. Etenkin tuotannon jatkuvuus nähdään kriittisenä suomalaiselle tekstiiliteollisuudelle ja toimialan huoltovarmuudelle.

Tietoa tutkimuksesta

- » Selvityksessä käsiteltiin teollisuuden huoltovarmuuden kehittämistä sekä yleisellä tasolla että tekstiili- ja vaateollisuuden näkökulmasta. Tarkastelussa keskiössä olivat globaalien kriisien seurauksena varautumisjärjestelmään kohdistuvat muutospaineet ja huoltovarmuustoiminnan taloudelliset reunaehdot.
- » Selvityksessä tekstiili- ja vaateollisuuden yrityksille tehtiin kysely huoltovarmuuteen liittyvistä tekijöistä. Lisäksi aihetta käsiteltiin alan yritysten kanssa työpajassa ja kvantitatiivisesti panos-tuotosanalyysillä.
- » Koko tutkimusraportti täällä: <https://www.ptt.fi/julkaisut/kriisit-haastavat-huoltovarmuuden-tarkastelussa-tekstiili-ja-vaateollisuus/>

Rahoittaja

SUOMEN
TEKSTIILI
& MUOTI

Lisätietoja

- » Pekka Kinnunen (PTT), pekka.kinnunen@ptt.fi
- » Marja-Liisa Niinikoski (STJM), marja-liisa.niinikoski@stjm.fi